6. 10. 2004

ID: 28365

Přístřeší

Podmínka zajištění přístřeší (jako jedné z bytových náhrad) je z hlediska jeho umístění vždy splněna, bude-li zajištěno ve stejné obci, v níž se nachází vyklizovaný byt. Přístřeší slouží jen k dočasnému (provizornímu) ubytování vyklizovaných osob včetně uskladnění jejich bytového zařízení a ostatních věcí domácí a osobní potřeby (např. v hotelovém pokoji nebo v prostorách noclehárny, ubytovny či v jiném obdobném zařízení) a je vyloučeno trvat bezvýjimečně na tom, aby bylo zajištěno v obci, v níž je byt, který má být vyklizen. Lokalizaci přístřeší ve vztahu k vyklizovanému bytu je namístě posuzovat v širších souvislostech, které se bezprostředně týkají otázky vhodnosti přístřeší pro ten účel, jemuž má vyklizovaným osobám dočasně sloužit, a se zřetelem k tomu, zda existuje skutečná možnost zajistit přístřeší v obci, kde je vyklizovaný byt.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1554/2002, ze dne 30.6.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v exekuční věci oprávněného O. s. b. d., proti povinným 1) H. S., a 2) A. S., zastoupeným advokátem, vyklizením bytu, vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. E Nc 4055/2001, o dovolání povinných proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 14. 2. 2002, č.j. 36 Co 73/2002-11, tak, že zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 14. 2. 2002, č.j. 36 Co 73/2002-11, a usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 14. 11. 2001, č.j. E Nc 4055/2001-4 a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

V záhlaví uvedeným rozhodnutím krajský soud potvrdil usnesení ze dne 14. 11. 2001, č.j. E Nc 4055/2001-4, kterým Okresní soud v Liberci podle ustanovení § 44 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 6/2002 Sb. (dále jen „ex. ř.“), nařídil na podkladě svého rozsudku ze dne 1. 12. 1999, sp. zn. 12 C 455/99, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 2. 3. 2000, sp. zn. 30 Co 71/2000, exekuci vyklizením označeného bytu (a pro náklady nalézacího řízení ve výši 1.000,- Kč a náklady exekuce) a provedením exekuce pověřil JUDr. . K., soudní exekutorku. Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně v tom, že podmínky pro nařízení exekuce – zejména existence podkladového rozhodnutí (§ 40 odst. 1 písm. a/ ex. ř.), které je ve smyslu ustanovení § 160 odst. 3 a § 161 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“), vykonatelné (oprávněné družstvo prokázalo zajištění přístřeší – volné obytné místnosti – v domě v N. V. u Ch.) – jsou splněny. S odkazem na ustanovení § 712 odst. 5, větu třetí, zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníka ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“), uzavřel, že přístřeší nemusí být pro povinné zajištěno ve stejné obci, v níž je vyklizovaný byt.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadli povinní včasným dovoláním, jímž namítají – v souladu s důvodem uvedeným v § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. – pochybení v hodnocení zajištěné obytné místnosti v domě č. p. 96 v N. V. u Ch. jako vhodného ubytování, a to se zřetelem k vzdálenosti od obce, v níž je vyklizovaný byt, a k počtu členů domácnosti povinných.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) nejdříve posuzoval, zda je dovolání přípustné.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Je-li napadeným rozhodnutím usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce), je dovolání ve smyslu § 238a odst. 1 písm. c/ o.s.ř. přípustné za podmínek vymezených v § 237 odst. 1 písm. b/ nebo c/ o.s.ř. (srov. § 238a odst. 2 o.s.ř.). Protože použití ustanovení § 237 odst. 1 písm. b/ o.s.ř. je vyloučeno (usnesení, kterým soud prvního stupně nařídil exekuci, nepředcházelo dřívější – odvolacím soudem zrušené – rozhodnutí téhož soudu), lze o přípustnosti dovolání uvažovat jen z pohledu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ ve spojení s § 238a odst. 1 písm. c/, odst. 2 o.s.ř. je dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce), přípustné, dospěje-li dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. O takový případ jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 ve spojení s § 238a odst. 2 o.s.ř.).

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí je možné – vzhledem k vázanosti uplatněným dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. – spojovat s otázkou, zda oprávněný splní svou povinnost, zajistí-li pro povinné přístřeší v jiné obci, než je vyklizovaný byt.

Protože jde o otázku, která dovolacím soudem dosud řešena nebyla, přičemž její posouzení se promítá nejen do výsledku konkrétního řízení, ale zasahuje obecně do soudní praxe, je rozhodnutí odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. zásadně právně významné a dovolání je tudíž přípustné.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 37 odst. 2 ex. ř. může oprávněný podat návrh na nařízení exekuce, nesplní-li povinný dobrovolně to, co mu ukládá exekuční titul (zde rozhodnutí soudu podle § 40 odst. 1 písm. a/ ex. ř.).

Podle ustanovení § 343 o.s.ř. – které se přiměřeně použije i pro exekuční řízení (srov. § 52 odst. 1, § 73 ex. ř.) – ukládá-li rozhodnutí, jehož výkon se navrhuje, aby povinný vyklidil byt nebo místnost, za které je nutno zajistit přiměřený náhradní byt, náhradní byt, náhradní ubytování nebo přístřeší, soud nařídí výkon rozhodnutí jen tehdy, jestliže bude prokázáno, že povinnému je zajištěna taková bytová náhrada, jaká byla určena ve vykonávaném rozhodnutí, nebo že povinnému je zajištěno přístřeší, stanoví-li vykonávané rozhodnutí, že mu při vyklizení bytu náleží přístřeší (odstavec 1/, věta první). Zajištění bytové náhrady nebo přístřeší pro povinného je povinen prokázat oprávněný (odstavec 2/).

Podle ustanovení § 712 odst. 5, věty třetí, obč. zák. se přístřeším rozumí provizorium do doby, než si nájemce opatří řádné ubytování a prostor k uskladnění jeho bytového zařízení a ostatních věcí domácí a osobní potřeby.

V projednávaném případě oprávněné družstvo navrhlo nařízení exekuce rozsudku, kterým soud – po přivolení k výpovědi z nájmu a určení výpovědní lhůty – povinnost vyklidit označený třípokojový byt v domě č. p. 579 v H. vázal na zajištění přístřeší. Soudy obou stupňů měly zajištění odpovídající bytové náhrady za prokázané „čestným prohlášením“ ze dne 24. 10. 2001, podepsaným místopředsedou a členem představenstva, jímž oprávněné družstvo prohlašuje, že je vlastníkem obytného domu č. p. 96 v N. V. u Ch. (na pozemku parc. č. 215/1), že v domě je „volná obytná místnost,“ která je rezervována k ubytování povinných.

Podmínka zajištění přístřeší (jako jedné z bytových náhrad) je z hlediska jeho umístění vždy splněna, bude-li zajištěno ve stejné obci, v níž se nachází vyklizovaný byt. Na rozdíl od ostatních bytových náhrad (přiměřeného náhradního bytu, náhradního bytu, náhradního ubytování), u kterých – až na výjimky – nelze slevit z požadavku jejich zajištění na dobu trvalou (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1401/97, uveřejněný v časopise Soudní judikatura 6/2000 pod č. 68, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2009/2000, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 7-8/2001 pod č. 54) a jejichž zajištění mimo obec, než je vyklizovaný byt, přichází v úvahu jen za splnění podmínek, které stanoví zákon (§ 712 odst. 2, poslední věta, § 713 odst. 1 poslední věta obč. zák.), a za dalšího předpokladu, že tak soud v nalézacím řízení výslovně rozhodl, slouží přístřeší jen k dočasnému (provizornímu) ubytování vyklizovaných osob včetně uskladnění jejich bytového zařízení a ostatních věcí domácí a osobní potřeby (např. v hotelovém pokoji nebo v prostorách noclehárny, ubytovny či v jiném obdobném zařízení). Je proto vyloučeno – a v tom se odvolací soud nemýlí – trvat bezvýjimečně na tom, aby bylo zajištěno v obci, v níž je byt, který má být vyklizen. Lokalizaci přístřeší ve vztahu k vyklizovanému bytu je namístě posuzovat v širších souvislostech, které se bezprostředně týkají otázky vhodnosti přístřeší pro ten účel, jemuž má vyklizovaným osobám dočasně sloužit, a se zřetelem k tomu, zda existuje skutečná možnost zajistit přístřeší v obci,

kde je vyklizovaný byt.

Dovodil-li odvolací soud, že zákon „nestanoví povinnost, aby přístřeší bylo zajištěno ve stejné obci, v níž je vyklizovaný byt nebo vyklizovaná místnost," nelze mu v tomto směru – jak vyplývá ze shora uvedeného – nic vytknout.

Okolnost, že dovolání bylo podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o.s.ř. shledáno přípustným, umožňuje v dovolacím řízení přihlédnout k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a/, b/ a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, pokud mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3, věta druhá, o.s.ř.).

V projednávaném případě – jak vyplývá z obsahu spisu – byla povinným (dovolatelům) v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem; řízení je tak postiženo „zmatečnostní" vadou ve smyslu § 229 odst. 3 o.s.ř.

Odnětím možnosti jednat před soudem se rozumí takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu zákon přiznává (např. právo účastnit se jednání, činit přednesy, navrhovat důkazy apod.), přičemž není rozhodné, zda byla účastníku odňata možnost jednat před soudem prvního stupně nebo před soudem odvolacím. O vadu ve smyslu ustanovení § 229 odst. 3 o.s.ř. jde přitom jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoli při rozhodování. Ustanovení § 229 odst. 3 o.s.ř. dopadá – typicky – na situace, kdy soud rozhodl bez nařízení jednání, přestože mělo být ve věci jednáno.

Podle ustanovení § 253 odst. 2 o.s.ř. nařídí soud jednání, jen považuje-li to za nutné nebo stanoví-li to zákon.

Podle ustanovení § 343 odst. 3 o.s.ř., nebude-li prokázáno, že bytová náhrada byla pro povinného zajištěna a že odpovídá vykonávanému rozhodnutí, popřípadě že pro povinného bylo zajištěno přístřeší, listinou vydanou státním orgánem nebo orgánem obce anebo notářským zápisem, nařídí soud před rozhodnutím o nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) jednání. Při zjišťování, zda bytová náhrada byla pro povinného zajištěna a zda odpovídá vykonávanému rozhodnutí, popřípadě zda bylo pro povinného zajištěno přístřeší, soud provede i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány.

Protože „čestné prohlášení“ není listinou, jež by po formální stránce splňovala shora uvedené podmínky, bylo povinností soudu prvního stupně před rozhodnutím o nařízení exekuce nařídit k projednání věci samé jednání a předvolat k němu účastníky a všechny, jejichž přítomnosti bylo třeba (§ 115 odst. 1, § 254 odst. 1, věta první, o.s.ř.). Tím, že takto nepostupoval (rozhodl o návrhu na nařízení exekuce bez jednání) a odvolací soud uvedené pochybení za „zmatečnostní“ vadu výslovně nepovažoval (takže z ní důsledky ve smyslu § 212a odst. 5, věty první, § 221 odst. 1, věty první, odst. 2 písm. a/ o.s.ř. nevyvodil), zatížily soudy obou stupňů řízení „zmatečnostní“ vadou ve smyslu § 229 odst. 3 o.s.ř., k níž – jak již bylo shora řečeno – dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti.

Nejvyšší soud proto rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, odst. 3, věta druhá, o.s.ř.).

V novém rozhodnutí se soud vyjádří k otázce, zda a jaké důsledky vyvozuje z okolnosti (uvedené v návrhu na nařízení exekuce), že řízení předchází návrh podle ustanovení § 251 a násl. o.s.ř.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti